

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Vivim la Música:
un recull de propostes per al coneixement, creació
i pràctica d'instruments musicals a l'aula

Maria Dupuy Terrasa

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2015-16

DNI de l'alumne: 78219959H

Treball tutelat per Llorenç Gelabert Gual
Departament de Pedagogia i didàctiques específiques

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori
Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia,
amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació

Autor		Tutor	
Sí	No	Sí	No
☒	☐	☒	☐

Paraules clau del treball:

educació primària, educació musical, didàctica musical, creativitat, instruments musicals

Resum:

La importància de la música a l'educació primària és fonamental per al desenvolupament integral dels alumnes. La veu és un dels aspectes més importants que es fa servir a l'aula, és l'aspecte primari. No obstant, hi ha una gran varietat d'instruments musicals que també són d'ús quotidià i un gran recurs per utilitzar a l'aula de música. Els instruments musicals, com a eina d'ús comú dins l'aula, són un dels elements útils i pràctics amb els que podem treballar certs aspectes musicals com: el ritme, la velocitat, etc. El següent banc de recursos gira entorn al món dels instruments musicals, consisteix en una sèrie de propostes dirigides als alumnes de tercer de primària. Per tant, el treball s'estructura en dues parts. La primera és la part teòrica, on es parla de l'educació musical a l'aula de primària i on introduïm els instruments musicals. La segona és la part pràctica, on mitjançant la recopilació de diverses propostes didàctiques de diferents autors en cream d'altres per conèixer, construir i treballar els instruments musicals: rítmics, melòdics i harmònics.

- **Paraules clau:** educació primària, educació musical, didàctica musical, creativitat, instruments musicals

Abstract: The importance of music in primary education is essential for the comprehensive development of students. The voice can be considered one of the major musical instruments used in the classroom. However, there is a wide range of musical instruments made of everyday objects which are a great resource to be used in a music classroom. Musical instruments, as a tool commonly used in the classroom, are useful and practical elements with which we can work on certain aspects of music such as rhythm, speed, etc. The following resource bank concerns musical instruments. It consists of a series of proposals aimed at students in their third year of primary. Therefore, this project is divided into two parts. The first one is the theoretical part, where we talk about musical education in the classroom and where we introduce musical instruments. The second part is the practical one, where by collecting various educational proposals by different authors we create others to get to know, make and work on musical instruments such as rhythmic, melodic and harmonic.

- **Key Words:** primary education, musical education, musical didactics, creativity, musical instruments

Índex

1. Introducció.....	5
2. Objectius.....	5
3. Metodologia del treball.....	6
4. Marc teòric.....	6
4.1 Pedagogia musical.....	6
4.1.1 Història de l'ensenyament musical.....	6
4.1.2 Els grans pedagogs del segle XX.....	8
4.1.3 La importància de la música.....	9
4.1.4 Els continguts curriculars des de la LOGSE fins a l'actualitat.....	10
4.2 Didàctica de la música a primària.....	13
4.2.1 La música dins l'aula de primària.....	13
4.3 Didàctica dels instruments musicals.....	14
4.3.1. Recerques sobre la construcció didàctica dels instruments musicals.....	14
4.3.2. Els instruments musicals a l'escola.....	14
4.3.3 La construcció dels propis instruments musicals.....	15
5. Banc de recursos.....	16
5.1 Descripció.....	16
5.2 Recull de propostes.....	17
5.2.1 Propostes per introduir els instruments musicals.....	17
5.2.2 Propostes per instruments rítmics.....	20
5.2.3 Propostes per instruments melòdics.....	27
5.2.4 Propostes per instruments harmònics.....	34
6. Conclusions.....	40
7. Referències bibliogràfiques.....	42
8. Annexos.....	44

1. INTRODUCCIÓ

El present treball de fi de grau, titulat *Vivim la Música: un recull de propostes per al coneixement, creació i pràctica d'instruments musicals a l'aula* és la cloenda dels quatre anys dels meus estudis de Grau d'Educació Primària.

D'entre els motius que m'han animat a realitzar aquest treball, cal destacar en primer lloc, el meu interès per la música des de petita. Per a mi la música és diversió, un joc, un recurs i una forma de relaxació. En segon lloc, després d'haver cursat l'assignatura *Educació Artística: Música. Didàctica a l'escola primària* he considerat aprofundir el coneixement en aquest àmbit. A més, resulta interessant la idea de poder realitzar un recull de propostes que podria servir-me pel meu futur com a docent. La implicació del professor és fonamental en qualsevol disciplina, però, en el cas de la música és primordial, l'aprenentatge és més enriquidor.

La intenció d'aquest treball és integrar la música en el desenvolupament global dels infants, ja que l'educació musical té una gran importància a l'escola perquè és un lloc ple d'experiències sociològiques i d'interacció. Els alumnes han d'entendre que la música forma part de la nostra vida i té molts de beneficis per a ells. Es mostren diferents propostes didàctiques per ensenyar conceptes musicals utilitzant els instruments musicals.

Les propostes treballaran la construcció d'instruments musicals amb material reciclat (si és possible), un contingut que s'inclou a l'àrea d'educació musical a l'etapa d'educació primària de la nostra comunitat autònoma. Els alumnes amb la creació dels seus propis instruments musicals segurament mostraran més ganes d'aprendre les seves característiques, i també, més ganes de viure la música. No solament les construiran sinó també experimentaran amb ells i aprendran diferents aspectes musicals.

2. OBJECTIUS

Els objectius que es pretenen aconseguir mitjançant la realització del present treball de fi de grau i a través del recull de propostes musicals dutes a terme al curs de tercer de primària, són els següents:

- Comprendre l'evolució de la música al llarg de la història.
- Considerar l'aportació de l'educació musical en la formació de l'alumne a l'educació primària.
- Presentar un recull de propostes didàctiques per ensenyar conceptes musicals

mitjançant els instruments musicals als alumnes de tercer d'educació primària.

- Valorar a partir dels instruments musicals la importància de la música.
- Conèixer els instruments musicals a partir de la seva pràctica activa dins l'aula.

3. METODOLOGIA DEL TREBALL

El present treball és un banc de recursos, és a dir, un seguit de propostes diverses dirigides als alumnes del tercer curs d'educació primària.

El treball està dividit en dues parts: el marc teòric i el banc de recursos. Per una banda, tenim el marc teòric, aquesta és la part teòrica on s'explica diversa informació sobre la música, com per exemple: la seva història, l'evolució dels continguts curriculars de l'àrea d'educació musical al llarg dels anys, així com la seva importància actual que presenta en els alumnes de primària per la gran quantitat de beneficis que els aporta. A més, es posa especial èmfasi a l'ús dels instruments musicals, tant pel que fa a la seva construcció com al seu coneixement i treball.

D'altra banda, tenim en el banc de recursos, una sèrie de propostes realitzades amb la intenció d'aproximar els alumnes al món dels instruments musicals. Hi trobam activitats que es poden realitzar individualment com activitats que es poden realitzar en petit grup o gran grup. Les propostes treballen diferents continguts de l'àrea d'educació musical a l'etapa de primària. Una part d'elles han estat extretes de llibres de text dels alumnes de primària i una altra part dissenyades per jo mateixa. Amb les activitats que s'hi presenten es pot ajudar als alumnes amb la complicada tasca de familiarització amb un tema tan important com són els instruments musicals.

4. MARC TEÒRIC

4.1 PEDAGOGIA MUSICAL

4.1.1 Història de l'ensenyament de la música

No coneixem amb exactitud els orígens de la música, ja que durant molts d'anys no es varen utilitzar els instruments musicals per interpretar-la, sinó que s'utilitzava la veu humana i la percussió corporal o els elements de l'entorn, dels quals no varen quedar restes arqueològiques. És lògic pensar en les teories de Rousseau que plantejaven que es va descobrir en un moment similar a l'aparició del llenguatge, ja que si variem els sons d'aquest

podem obtenir música. Podem dir, per tant, que l'activitat musical és tan antiga com l'home. Els primers indicis musicals van aparèixer a la civilització xinesa i a la hindú l'any 3.000 a.C. on tenien els seus sistemes musicals, però a Egipte, Israel i Mesopotàmia també es va trobar vida musical. Els músics en aquestes civilitzacions tenien molta importància (Guerrero, 2014).

Pel que fa la història de la música, cal dir que aquesta és molt àmplia i el seu desenvolupament està lligat a l'evolució de la humanitat. A l'època clàssica destaquen sobretot dues civilitzacions: la grega i la romana. La que més esforç va aportar al terreny de la música va ser Grècia. Grans filòsofs com Plató (s. V-IV a.C.) i Aristòtil (s. IV a.C.) van donar molta importància a la música per al desenvolupament de la persona. Afirmaven que la música ens podia fer canviar el nostre estat d'ànim i que el tipus ideal de persona necessitava: música idònia i gimnàstica, com deia el principi de Juvenal *mens sana in corpore sano* (García, 1967). Plató en el seu llibre *La República* insistia amb la importància de la música i de la gimnàstica, considerava que eren els pilars de l'educació. Trobam una gran diferència amb el que pensa la societat actual, on a vegades aquestes matèries es consideren menyspreades.

Segons Guerrero (2014), aquesta va ser l'època on es va començar a tenir una informació de la música més rellevant: es van trobar els primers documents musicals conservats i es va desenvolupar el primer sistema musical complet que comptava amb les escales: Dòric, Frigi, Lidi i Mixolídi. Una de les teories sobre la música que més va influenciar el pensament musical va ser la “teoria del ethos”, una teoria desenvolupada per Damón en el segle V a.C. i transmesa posteriorment per Plató, qui defensava que la música podia modificar la personalitat i el comportament de les persones. Segons Plató i Aristòtil, cada estil musical canviava l'estat d'ànim, per això, hi havia estils que s'havien de recolzar i d'altres s'havien de prohibir. Era convenient escollir quin tipus de música era la idònia per a l'escola. Al segle II a.C. Roma va conquerir Grècia i va adoptar la cultura grega, per tant, la música romana seguia les pautes de la música grega. L'únic que no es va adoptar va ser el sistema de notació musical.

En l'Edat Mitjana, l'església catòlica tenia un paper fonamental. Durant aquesta època es varen desenvolupar dos tipus de música: la cristiana i la profana. La música protagonista d'aquesta època (s. VI-VII) era el Cant Gregorià, ja que el poder i la cultura estaven en mans dels monjos i religiosos. El cant gregorià és una música vocal que es canta a capella, és a dir,

sense acompanyament musical. Aquesta música religiosa es caracteritza per tenir el text en llatí, tenir un ritme lliure i un sistema musical de vuit escales. En aquesta època es van ajuntar els instruments, la dansa i la veu. Seguidament, al segle IX va néixer la polifonia i la notació. Hi trobam una gran quantitat d'instruments com per exemple: llaüt, arpa, xeremia, etc. Seguirà la música profana amb el naixement dels trobadors (poetes) i dels joglars (músics ambulants) que recorrien els castells i els pobles entretenint el públic amb cançons i representacions.

A la Il·lustració, ens trobam que els músics són independents, ja no estan a les ordres de l'església. Apareixen composicions musicals com la simfonia i la sonata que són influència del pensament il·lustrat, basat en el racionalisme i l'empirisme. Al segle XVIII, també conegut com el Segle de les Llums, podem destacar importants compositors com Haydn, Gluck i Mozart, els quals varen possibilitar que la música pogués arribar a totes les classes socials. La música havia de ser natural, agradable i propiciar plaer a tothom que l'escoltava.

Finalment, al final del segle XIX, sorgeix un moviment anomenat escola nova. Un dels principals promotors va ser Adolphe Ferriere (1879-1960), un suís que va optar per una pedagogia enfocada a les necessitats i els interessos dels alumnes. L'ensenyament de la música a les escoles era essencial, per això, les escoles havien d'estar dotades d'espais que permetessin la pràctica de la música, la dansa i el teatre. Es deixaren de banda les classes magistrals i es va apostar per una metodologia activa (Guerrero, 2014).

4.1.2 Els grans pedagogs musicals del segle XX

Al llarg del segle XX sorgeixen importants descobriments i invencions en el camp de la història de la humanitat (la informàtica, el desenvolupament tecnològic, etc.) i l'educació musical no quedà al marge d'aquestes transformacions. Les corrents pedagògiques musicals cerquen teories aplicades a l'ensenyament de la música. Aquestes parteixen de les característiques, interessos i capacitats dels alumnes. El món de l'educació avança gràcies al moviment pedagògic anomenat escola nova o escola activa. Aquest sorgí a Europa durant les primeres dècades del segle XX i apostà per una educació on l'alumne passa a tenir un paper actiu, és a dir, on predominen les necessitats primàries de l'alumnat. Entre els pedagogs musicals importants que varen fer possible aquesta transformació en l'educació musical cal destacar: Emili Jacques Dalcroze, Carl Orff, Zoltan Kodály, Shinichi Suzuki, Georger Self, Brian Denis, John Paynter i Murray Schafer.

L'any 2004, Jorquera va dir que en primer lloc, tenim el mètode de Dalcroze, el pioner en introduir el moviment corporal en l'ensenyament musical. El seu mètode es basa en motivar i fer moure l'alumne. Referint-nos a l'aprenentatge a través d'instruments tenim els mètodes de Carl Orff, Zoltan Kodály i Shinichi Suzuki, però Kodály utilitza només la veu com a instrument principal. El seus mètodes es basen en el coneixement de la música. Per altra banda, els mètodes de Georger Self, Brian Denis, John Paynter i Murray Schafer es basaven amb un mètode creatiu on els alumnes són els productors de la música. Tots aquests mètodes van ser de gran aportació en les etapes primerenques.

Els grans pedagogs i compositors musicals varen qüestionar la forma tradicional d'ensenyar música. Optaren per oferir una alternativa al mètode passiu i apostaren per una educació musical on la participació de l'alumne es veïés reflectida a través de l'experimentació. Els mètodes anteriorment esmentats canviaren l'aprenentatge passiu i tradicional. Tots aquests mètodes tenen en comú una sèrie de punts: la introducció de l'educació musical als alumnes des que són infants; el paper actiu dels alumnes on ells són els protagonistes del procés; el desenvolupament de la imaginació i de la creativitat; el treball partint del joc; l'escola és el lloc prioritari per aprendre música; tenen la base de l'activitat, la qual els durà a comprendre la teoria; a la pràctica treballen seguint l'ordre: ritme, cos i veu, i expressió instrumental. Cada docent pot utilitzar el mètode que vulgui, però sempre d'una manera adequada i adaptant-lo si fa falta.

4.1.3 La importància de la música

Segons Vaillancourt (2009), la música és l'art que s'expressa mitjançant l'ordenació dels sons segons unes regles en el temps. Així com el llenguatge ens serveix per expressar-nos i comunicar-nos, amb la música també ho podem fer. És un llenguatge que posseïm tots els éssers humans sense haver-lo estudiat mai i que sempre ha format part de la vida, però que ha anat evolucionant al llarg dels anys. És tan important el vincle entre la música i els éssers humans, que fins i tot, quan parlem usam expressions que es refereixen a la música, com per exemple “canvia de to” o “estar en harmonia” entre altres. Des del punt de vista educatiu és en les primeres etapes quan els alumnes estan més receptius, per això, cal aprofitar per estimular i motivar els alumnes i així, desenvolupar el seu potencial d'aprenentatge, com diu Vaillancourt: *La música debería ser accesible a todos, especialmente a los niños y a los*

adolescentes, porque ellos encuentran en ella un medio de expresión y de comunicación ideal, con independencia de su condición física, intelectual, afectiva y social (Vaillancourt, 2009).

L'any 1966 Z. Kodaly va comentar: *Hace más o menos 16 años durante una conferencia sobre la educación musical organizada por la UNESCO se me preguntó: '¿Cuándo conviene iniciar el estudio de la música?' y respondí: 'nueve meses antes del nacimiento'. Si hoy me volviesen a hacer la misma pregunta, respondería: 'nueve meses antes de nacer la madre'* (Sanuy, 1996). Tot i que ens diguin que els infants han d'aprendre música el més prest possible, no vol dir que si ens passam d'aquesta etapa no puguin aprendre. Està clar que sempre que hi hagi ganes d'aprendre serà possible.

Quan la música arriba a les orelles dels més petits aquesta capta la seva atenció. Ens pot ajudar a canviar el nostre estat d'ànim, ens pot animar, relaxar, tranquil·litzar, fer que ens concentrem, etc. La música ens aporta tants de beneficis que la seva presència a l'educació primària és essencial. És una assignatura que requereix constància i molt d'esforç. Aquesta ens fa més intel·ligents i ens ajuda amb l'aprenentatge d'altres disciplines. Amb ella, els nins i les nines fomenten les seves capacitats d'expressió i de comunicació i alhora gaudeixen. Té una influència molt positiva en el desenvolupament cognitiu, creatiu, intel·lectual i psicològic dels infants. Així com també, millora les seves habilitats de comunicació amb altres persones i l'estudi de matèries com la lectura, les matemàtiques i els idiomes. També, desenvolupa diferents capacitats de: memòria, concentració i atenció.

4.1.4 Els continguts curriculars des de la LOGSE fins a l'actualitat

Les lleis educatives són les normes bàsiques que governen tot el Sistema Educatiu. A dia d'avui el nostre país ha sofert molts de canvis en l'educació, ja que hem tingut set lleis educatives. Sembla que ningú aposta per arribar a crear una llei que agradi a tothom. La implantació de la Llei Orgànica 1/1900, de 3 d'octubre, de Ordenació General del Sistema Educatiu. (BOE núm. 238, de 4 d'octubre de 1990) o també anomenada LOGSE per part del Partit Socialista va iniciar un cicle de reformes educatives contínues. Aquesta llei va reformar completament el sistema educatiu ampliant la obligatorietat de l'ensenyança fins als 16 anys i va oficialitzar l'atenció a la diversitat dels alumnes.

Segons López (2002), podem concloure que abans de l'any 1990 l'educació musical mancava

de rellevància i només s'utilitzaven els cànctics com a mitjà i recurs de disciplina. La música en la LOGSE va agafar més importància i es va introduir dins l'ensenyament general. Apareixia englobada dins l'àrea de Educació Artística juntament amb Educació Plàstica i Dramatització. En aquest moment és quan la música s'estableix a totes les etapes d'educació obligatòria i quan apareix la figura del professor especialista en música. En definitiva, la música és una matèria essencial en el currículum però té escassa presència com a tal.

Els continguts se desenvolupaven des de tres camps diferents:

- Conceptes: (què ensenyar)
- Procediments: (com ensenyar)
- Actituds: (mostra respecte i valoració del que ha realitzat)

Segons la LOGSE l'àrea de música se dividia en tres grans blocs:

- *Saber percibir: (ver, oír,). Referido al apartado denominado aprender a escuchar, que se desarrolla con la realización de discriminaciones perceptivas y el progresivo conocimiento del mundo sonoro que le rodea.*
- *Saber hacer: Fomentando la expresión y producción. Hay tres vías para la expresión y producción: la voz y el canto, los instrumentos, y el movimiento y danza.*
- *Análisis sensible: conociendo la estructura interna de la materia musical a través del lenguaje musical, el cual seguirá la siguiente secuencia: Lenguaje no convencional- lenguaje convencional.*

La primera llei que va proposar el Partit Popular en el 2002 va ser la LOCE o Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació publicada al BOE núm. 307, de 24 de desembre de 2002. Aquesta va tenir modificacions respecte a la LOGSE, hi havia una reducció de continguts i d'horaris a l'àrea de música. Se suprimeix la dramatització però no és canvia el nom "educació artística". No es va arribar a aplicar a causa de la derrota del Partit Popular en les eleccions del 2004.

El nou govern va estar format pel Partit Socialista, el qual va aprovar al 2006 una llei anomenada LOE o Llei Orgànica d'Educació. D'acord amb el Decret 72/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears (BOIB núm. 92, de 2 de juliol de 2008), aquesta llei intentava millorar la qualitat de l'ensenyança i va ser la que definitivament va derogar la LOGSE. L'educació artística presenta els continguts curriculars distribuïts en quatre blocs: bloc 1, observació plàstica; bloc 2, expressió i creació plàstica; bloc 3, escolta; bloc 4, interpretació i creació musicals. El dos primers corresponen al

llenguatge plàstic i els altres dos al musical. Els continguts curriculars del llenguatge musical són:

Al Bloc 3. “Escolta”, els continguts se centren en el desenvolupament de capacitats de discriminació auditiva i d’audició comprensiva

Al Bloc 4. “Interpretació i creació musical” s’aborda el desenvolupament d’habilitats tècniques i de capacitats vinculades amb la interpretació, i s’estimula la invenció mitjançant la improvisació i la creació de diferents produccions musicals que resulten de l’exploració, la selecció i la combinació de moviments i sons. Els elements de la música i els seus referents culturals mai se’n dissocien i, per tant, estan implícits en el repertori utilitzat als diferents blocs. Per això, tant els continguts del llenguatge musical com els que fan referència a la música com a expressió cultural, es troben de manera transversal als dos blocs.

De nou amb el Partit Popular al govern es va aprovar al 2013 una nova llei anomenada LOMQE o Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa. D’acord amb el Decret 32/2014, de 18 de juliol, pel qual s’estableix el currículum de l’educació primària a les Illes Balears (BOIB núm. 97, de 18 de juliol de 2014), aquesta llei suposa una revisió molt àmplia de la LOE però no la deroga. L’educació artística és una àrea que consta de dues parts: l’educació plàstica i l’educació musical. Centrant-me en l’educació musical cal dir que aquesta està dividida en tres blocs de continguts:

- *Bloc 1. “Escolta”. Els continguts se centren en el desenvolupament de les capacitats de discriminació auditiva, d’audició comprensiva i de valoració crítica.*
- *Bloc 2. “Interpretació musical”. Es tracta de reconèixer i explorar les possibilitats sonores de la veu, dels instruments musicals i d’objectes de la vida quotidiana que tenim a l’abast, estimulants la invenció, la improvisació i la representació de diferents produccions musicals.*
- *Bloc 3. “La música, el moviment i la dansa”. Es desenvolupen les capacitats expressives i creatives que resulten de la combinació de moviments i sons.*

El recull de propostes van enfocades als instruments musicals, un dels continguts curriculars anteriorment esmentats en tots els currículums. Van dirigides als alumnes del tercer curs d’educació primària, els quals han de conèixer els diferents instruments musicals que existeixen, la família a la qual pertanyen, i a més a més, reconèixer entre ells els instruments

acústics i els electrònics. També, han de reconèixer els instruments originaris i populars de les nostres illes (Illes Balears) i d'altres cultures. Pel que fa les audicions, els alumnes han de denominar alguns instruments de l'orquestra i del folklore, de la música popular de les Illes Balears i d'altres cultures. La utilització de la veu, de la percussió corporal (és necessari conèixer el seu cos com instrument propi) i dels instruments musicals serà molt important perquè podran explorar, conèixer, improvisar, experimentar, realitzar i inventar cançons i peces musicals. Realitzar patrons de moviment, jocs motrius, esquemes rítmics i melòdics amb la veu, cos i instruments, així com experimentar amb els diferents tipus d'instruments musicals o materials sonors de qualitat acústica que trobam a l'aula. Cal potenciar les possibilitats sonores i expressives de la veu, del propi cos, o mitjançant qualsevol instrument que produeixi so (instruments musicals o de construcció pròpia).

Des del meu punt de vista, el canvi més gran que ha sofert aquesta àrea és passar a ser matèria optativa (específica). No puc entendre com una àrea tan important per a l'educació integral dels nostres alumnes pugui deixar de ser una àrea troncal i que els alumnes d'educació primària puguin acabar aquesta etapa sense haver-la cursat.

4.2 DIDÀCTICA DE LA MÚSICA A PRIMÀRIA

4.2.1 La música dins l'aula de primària

La música és necessària a l'escola, tots els sistemes educatius l'haurien de tenir present. La música i la pedagogia han d'estar unides perquè l'educació musical estigui present a la vida escolar dels nins i nines, especialment a l'educació primària.

L'educació musical a l'escola ha de ser de qualitat on s'utilitzin els dos tipus de pensament: el crític i el creatiu. Els alumnes han d'experimentar i descobrir la música per ells mateixos. Els docents han de facilitar als seus alumnes noves formes de conèixer, aprendre, practicar i viure la música que siguin noves i creatives. Tot això, sense deixar de banda els coneixements teòrics.

El paper de l'escola no només s'ha de limitar a ensenyar a cantar, sinó que els alumnes han de saber llegir i traduir gràficament els sons. Han de ser capaços de crear les seves pròpies melodies i cantar cançons de dificultat proporcionada a la seva edat. Escoltar, conèixer els signes gràfics de les notes i escriure les notes només escoltant la cançó.

Segons l'article de revista *Vida escolar* (1979) els alumnes han de realitzar activitats divertides

i que els proporcionin experiències personals. Aquestes, sempre han de ser adequades a la seva edat i als seus interessos. Han de saber utilitzar el cos i els objectes quotidians per fer sons, així com saber fer dansa i expressió corporal. Aprendre una melodia a primària no és difícil, ja que els alumnes tenen una gran capacitat per fer-ho.

4. 3 DIDÀCTICA DELS INSTRUMENTS MUSICALS

4.3.1 Recerques sobre la construcció didàctica dels instruments musicals

Sobre aquesta temàtica sí que existeixen recerques prèvies, per tant, en aquest apartat em centraré a explicar les recerques que he trobat d'altres autors sobre la construcció d'instruments.

Primer de tot explicaré les recerques de Carmelo Saitta i després les de Judith Akoschky. Segons Figueroa (2003) pel que fa als treballs de Carmelo Saitta, cal dir que aquest italià va fer investigacions sobre l'acústica i la construcció d'instruments musicals senzills. Per fer la construcció d'aquests instruments amb material quotidià, demostra que aquesta fabricació té millors resultats si tenim coneixements sobre la manipulació dels materials, ja que les seves qualitats acústiques són molt importants per enriquir el so. Tots sabem que és difícil aconseguir un bon so, per tant, hem d'intentar utilitzar bon material, o fins i tot, seguir un model acústic per arribar a una aproximació.

Per una altra banda, tenim els treballs de Judith Akoschky. L'autora deia que al nostre abast tenim una gran quantitat de materials que generen so, entre aquests i entre els més usats hi trobam els objectes quotidians. Per això, al 1996, Akoschky, va anomenar "Cotidiàfonos" als instruments sonors realitzats amb objectes quotidians. Aquests poden ser: simples o composts. Els simples estan fets, per tant, no és necessari una modificació perquè sonin. Per exemple: les bosses de plàstic, els envasos de plàstic o de metall, etc. Per altra banda, tenim els composts, que són els que si necessiten modificacions. En conclusió, l'objectiu d'aquesta investigació era facilitar l'acció motriu i millorar el rendiment sonor amb la utilització d'aquests instruments.

4.3.2 Els instruments musicals a l'escola

Les aules de música han d'estar dotades de tota classe d'instruments musicals perquè són un recurs indispensable. Com tots sabem, no totes les escoles tenen els mateixos recursos

econòmics, per tant, no tendran el mateix nombre d'instruments musicals a l'aula. No cal que ens preocupem. Si no tenim suficients instruments musicals a l'escola podem construir els nostres d'una manera molt divertida. La seva construcció ens farà conèixer i aprendre més sobre ells. Fomentar l'ús de material reciclat en la seva construcció és un objectiu molt important a l'educació primària.

Tot i que existeix una gran varietat d'instruments musicals, totes les persones en tenim un de propi. La veu és el nostre instrument natural, naixem amb ella, per això és molt important el seu ús a l'escola. Amb la veu podem cantar sense que ningú ens n'hagi ensenyat. Per tant, considerem que la veu és el primer instrument que cal ensenyar als alumnes més petits.

Abans de posar els instruments a la disposició dels alumnes, haurien d'utilitzar el propi cos com a recurs sonor. Amb ell podran elaborar diferents sons i al mateix temps gaudir de la música. D'aquesta manera, milloraran la coordinació de moviments entre les parts del cos (instruments naturals): veu, mans, genolls, peus, etc.

Després, ve el moment d'introduir els instruments musicals, aquests objectes que seran estranys pels més petits. Encara que els instruments musicals fa molts d'anys que existeixen han sofert una gran evolució respecte als primers instruments rudimentaris que es varen crear. Aquests instruments han anat perfeccionant-se fins obtenir els que tenim a l'actualitat. A l'escola podem trobar una gran varietat d'instruments musicals com: la guitarra, el xilòfon, les maraques, la flauta dolça, la caixa xinesa, les castanyetes, la pandereta, el tambor, etc. Hem de donar als alumnes la possibilitat de poder experimentar amb ells. La manipulació farà que els coneguin millor, puguin improvisar i crear música per ells mateixos. La música se crea, s'escolta, però sobretot se fa. Una vegada coneguin els instruments musicals, serà més fàcil construir els seus propis.

4.3.3 La construcció dels propis instruments musicals

A casa tenim una gran quantitat de material que no en feim ús i amb el qual podem construir instruments musicals. Des de petits sempre ens han dit i repetit que hem de reciclar i que hem de cuidar el medi ambient, per tant, quina millor manera que fer-ho i aconseguir els nostres propis instruments musicals? Poder conèixer els instruments a través d'un taller de construcció afavoreix molt l'aprenentatge d'aquests. És una experiència musical on l'alumne participa de manera activa i on ell es pot sentir el protagonista. Fer música d'aquesta manera tan creativa

fa que l'alumne gaudeixi del que fa tot el temps i tenguí una constant motivació.

Aquesta experiència pràctica a l'aula de música farà que l'alumne hagi de planificar el procés d'elaboració estudiant amb detall totes les passes de la construcció, des del principi al final. Aquests instruments musicals senzills són un procediment que afavoreix les capacitats manuals, motrius i intel·lectuals. A més, de treballar la seva construcció, els coneixeran i practican amb ells.

Basant-nos en diferents propostes de Lorena Balaguer, Francesc Cisa, Miquel Giménez, Julio Payno sobre la construcció d'instruments musicals i altres extreptes de llibres de text de primària com Vivace: Música 3 Primària, Música: 3 Primària i Música-4: Educació Primària, hem creat les propostes pròpies amb aportacions i/o modificacions per tal de construir, conèixer i practicar els instruments musicals presentats al següent banc de recursos.

5. BANC DE RECURSOS

5.1 DESCRIPCIÓ

Aquest banc de recursos consistirà en vint propostes didàctiques diverses dirigides al curs de tercer d'educació primària. Les propostes han estat extreptes dels blogs de música i de llibres de text dels alumnes de primària i han estat modificades. També, n'hi ha altres de creació pròpia. En les propostes bàsicament treballarem tres tipus d'instruments musicals: els instruments rítmics, els melòdics i els harmònics. No tal sols la seva construcció des d'un punt de vista lligat a les manualitats sinó que també treballarem multitud d'aspectes musicals, com per exemple: la pulsació, el ritme, la velocitat, la intensitat, l'alçada, etc.

Les propostes es dividiran en:

- Propostes per introduir els instruments musicals
- Propostes per instruments rítmics
- Propostes per instruments melòdics
- Propostes per instruments harmònics

A cada una de les propostes es descriuran els objectius que volem que els alumnes assoleixin amb la realització d'aquestes activitats. Els objectius proposats permeten als alumnes gaudir i aprendre més sobre la música i d'aquesta manera apreciar-la. També, s'especificaran els continguts que es treballaran, així com el material que s'utilitzarà per cada activitat. Cal dir que totes les propostes són creatives i motivadores amb el fi de crear en els alumnes una bona

predisposició i despertar el seu interès cap a la música.

5.2 RECULL DE PROPOSTES

• 5.2.1 Propostes per introduir els instruments musicals

Proposta 1: Els instruments en el món

Font: Adaptació del llibre *Música: 3 Primària*.

Objectiu: Conèixer alguns instruments del món.

Contingut: Els instruments del món.

Material: Paper continu, llapis, goma, llapis de colors, fulls i ordinadors.

Explicació de l'activitat: Primer de tot, tallau un tros de paper continu d'una mida gran per dibuixar-hi un mapamundi gegant. Demanau als alumnes nascuts en altres països o que hi tinguin familiars que diguin i després pintin un instrument típic del país al seu lloc corresponent. La resta d'alumnes ha d'escollir un país, buscar amb l'ordinador un dels instruments típics d'allà i després l'ha de dibuixar allà on pertoqui.

Alguns exemples podrien ser:

- La quena, de l'Amèrica del Sud, és de vent.
- La sansa, d'Àfrica, és de percussió.
- L'acordió, d'Europa, és de vent.
- El tabla, d'Àsia, és de percussió
- El didjeridú, d'Austràlia, és de vent

Una vegada tinguin el mapa complet, repassau els instruments pintats i cercau més informació sobre ells i anotau-la a un full. Podeu anotar: el nom del continent d'on provenen, com és el seu so, amb quin material estan elaborats, etc.

Conèixer i repassar els diferents instruments musicals del món farà que els alumnes enriqueixin els seus coneixements sobre la música d'altres països. També, amb la recerca individual que realitzaran podran conèixer més característiques sobre aquests, com per exemple, la seva forma, tamany, timbre, etc. És una activitat adequada per als alumnes, ja que els motiva i els ajuda a aprendre instruments que potser ells desconeixien.

Proposta 2: Les famílies d'instruments

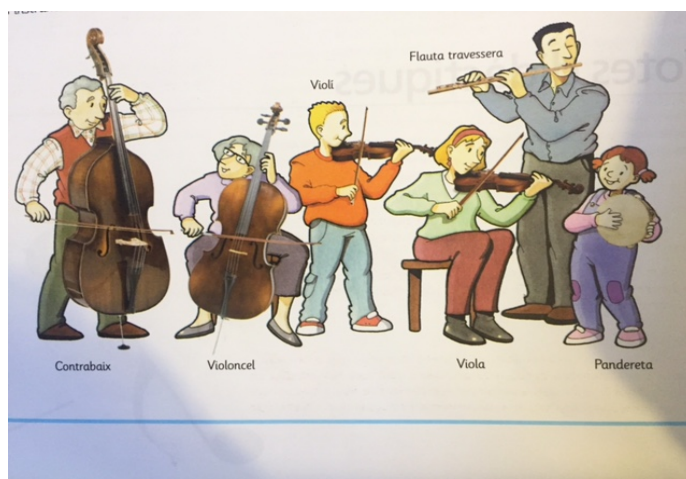
Font: Adaptació del llibre *Vivace: Música 3 Primària*.

Objectius: Entendre que els instruments es classifiquen en famílies. Reconèixer diferents instruments i saber a quina família pertany cadascun d'ells.

Contingut: Les famílies d'instruments.

Material: Cartolina, llapis, llapis de colors, goma, ordinadors i pissarra digital.

Explicació de l'activitat: Digau als alumnes que, tal i com passa amb les persones, els instruments musicals també es classifiquen en famílies. Animau els alumnes a observar la següent fotografia en la qual apareixen diverses persones tocant diferents instruments.

Mentre observen la fotografia, presentau les tres famílies que existeixen: la família de corda, la de vent i la de percussió. Després, explicau-los com es produeix el so en cadascuna d'elles.

- Corda: el so es produeix en vibrar l'aire en una corda.
- Vent: el so s'origina en bufar i fer vibrar l'aire en un tub.
- Percussió: per tal que aquests instruments sonin, cal fregar-los, colpejar-los o agitar-los.

Intentau que amb aquesta explicació els alumnes siguin capaços de classificar en famílies els instruments que apareixen a la fotografia. Pregunteu-los si en coneixen d'altres i, després comentau aquests instruments tots junts. A continuació, posau-los una audició perquè puguin escoltar els diferents timbres dels instruments. Feis que els escoltin un per un i que, en reconèixer-los, els anomenin en veu alta i els assenyalin a la fotografia. Seguidament,

distribuïu la classe en tres grups, un per cada família d'instruments. Repartiu una cartolina i tres ordinadors a cada grup i demanau als alumnes que facin un mural dividit en tres parts:

- Explicació de l'origen de la família d'instruments.
- Explicació de com es produeix el so en aquesta família.
- Fotografies o dibuixos dels instruments de la família.

Finalment, proposau als alumnes un joc. Demanau voluntaris perquè imitin la forma com es toca cadascun dels instruments que acaben de treballar, i que la resta dels seus companys endevinin de quin instrument es tracta. També, poden imitar altres instruments que ja coneixen.

Conèixer les diferents famílies d'instruments, els orígens i la manera de produir el so en cadascuna d'elles ajudarà els alumnes a apreciar i valorar aquests instruments. També, aquesta activitat ajudarà als alumnes a la seva capacitat de recerca d'informació, a més, d'ampliar els seus coneixements sobre les tres famílies d'instruments musicals que existeixen.

Proposta 3: L'orquestra simfònica

Font: Pròpia.

Objectiu: Conèixer una nova agrupació instrumental: l'orquestra. Aprendre a discriminar les diferents famílies d'instruments de l'orquestra.

Contingut: L'orquestra simfònica.

Material: Pissarra digital i instruments musicals.

Explicació de l'activitat: Iniciau l'activitat donant als alumnes alguns detalls sobre l'orquestra simfònica. Podeu parlar de la seva riquesa tímbrica, dels instruments que la formen, la importància del director, etc. Cal explicar als alumnes el gran paper del director en una orquestra, ja que ell és el que dirigeix els músics i coordina la interpretació de l'obra, la velocitat, els matisos, l'expressió, etc. També, heu d'anomenar la batuta que porta a la seva mà i el lloc on deixen les seves partitures.

Abans de posar als alumnes l'obra *Guia d'orquestra per a joves*, de Benjamin Britten, podeu donar-los informació sobre l'autor i la seva obra. Sobre aquest autor, podeu dir als alumnes que la BBC va encarregar-li una obra didàctica (*Guia d'orquestra per a joves*) per a nins destinada a un programa que presentaria els diferents instruments que formen l'orquestra al públic infantil i juvenil. Convidau els alumnes que segueixin un musicograma mentre escolten

la gravació. Explicau als alumnes que la peça completa dura molt més minuts que la que escoltareu vosaltres, ja que el fragment que escoltareu dura només uns dos minuts. Durant aquests minuts es presenta l'orquestra sonant en conjunt i cadascuna de les respectives famílies d'instruments per separat (<https://www.youtube.com/watch?v=PUt26fbXqyc>).

Repetiu el fragment diverses vegades per tal de que els alumnes puguin identificar el timbre de cada família.

Finalment, jugau al joc: l'orquestra. Convidau als alumnes a seure al terra fomant una rotllana. Escolliu un voluntari per quedar-se al mig de la rotllana. Aquest alumne seurrà al terra i farà de director d'orquestra dirigint els seus companys. Quan tots ja estiguin col·locats, repartiu als alumnes diferents instruments musicals i explicau-los que hauran d'estar molt atents al director i seguir totes les seves indicacions.

El joc consisteix en què el director aixecarà a poc a poc els braços i els alumnes començaran a tocar lentament els seus instruments. Els alumnes tocaran més fort segons que el director aixequi més els braços i més suaument quan els vagi abaixant. Quan el director toqui amb les seves mans al terra, han de deixar de tocar.

Conèixer els timbres dels diferents instruments que formen una orquestra ajudarà als alumnes ampliar els seus coneixements sobre aquests i saber-los identificar en un futur. Realitzar les funcions del director d'una orquestra no és feina senzilla, els alumnes amb el joc que realitzaran ho podran comprovar.

- **5.2.2. Propostes per instruments rítmics**

Proposta 4: Les maraques i el tambor

Font: Pròpia.

Objectius: Conèixer i identificar visualment instruments rítmics. Construir unes maraques i un tambor.

Contingut: Construcció pròpia d'instruments: les maraques i el tambor.

Material per construir:

- Les maraques: dues ampolles de plàstic, dues varetes de fusta, cola, cinta aïllant de colors i clips de colors.

- El tambor: un pot de plàstic gros (Nesquik o Cola-cao), globus o plàstic i gomes elàstiques.

Explicació de l'activitat: Explicau als alumnes que els instruments rítmics van ser els primers

en ésser emprats per l'home. Intentau que els alumnes esbrinin que són els instruments rítmics a partir del seu nom. Convidau-los a observar detingudament fotografies en les quals apareixen alguns d'aquests instruments. Demanau-los alguns exemples més, posau algun vídeo reproduint els sons d'aquests instruments per separat i que els alumnes després els identifiquin. Preguntau als alumnes quins instruments d'aquests tenen a l'aula de música i si creuen que en podeu construir alguns d'aquests. Facilitau-los el material reciclat necessari i procediu a la seva elaboració.

El procés a seguir per a la construcció d'aquests instruments musicals són.

- Maragues: Primer introduïu dins l'ampolla clips de colors i comprovau que soni bé. Els clips de colors fan que les maragues siguin més boniques i agradables a la vista. Després, introduïu la vareta de fusta dins l'ampolla, fixau-la amb la cola i la cinta aïllant de color. Finalment, la podeu decorar com vulgueu.

- Tambor: Posau el globus o el plàstic damunt el pot i subjectau-lo amb dues gomes elàstiques. Finalment, decorau-lo com vulgueu.

Cada alumne construirà el seu instrument musical, el docent farà de guia i de suport pels alumnes, per tant, els ajudarà si és necessari. Una vegada construïts, els alumnes explicaran

per escrit en una fitxa el procés de construcció de l'instrument: el seu nom, el material utilitzat, la forma, les possibilitats sonores i família instrumental a la que pertanyen (veure la fitxa als annexos: annex 1). Després, dividiu els alumnes en petits grups. Explicau a cada grup com es toquen aquests instruments i feu-los una demostració. Deixau-los una mica de temps per improvisar uns ritmes per a la resta dels alumnes.

Finalment, fareu una exposició de tots els objectes sonors i instruments construïts per l'alumnat. Posareu al costat de cada instrument musical la fitxa elaborada pels alumnes que mostrarà als visitants les seves característiques.

Conèixer els instruments rítmics construint-los és una bona manera d'aprendre'ls. Els alumnes podran explorar les diferents possibilitats sonores de l'instrument que han construït i aprendran les diferents tècniques per tocar-lo.

Proposta 5: El batec de la música

Font: Pròpia.

Objectiu: Interioritzar el concepte de pulsació i ser capaç de seguir-la en l'audició de diferents peces musicals.

Contingut: La pulsació.

Material: Cançó *La gallina ponicana* i pissarra digital.

Explicació de l'activitat: Primer de tot, recordau als alumnes el concepte de pulsació. Podeu consolidar-lo demanant-los que es posin la mà al pit i notin el batec del cor. Després, pregunteu-los si amb el seu cos poden fer música, intentau que per ells mateixos pensin i esbrinin. Si veis que no ho aconsegueixen per ells mateixos, començau a fer sons amb el cos, per exemple: fer mamballetes, pegar de peus en terra, pegar amb la mà a la cama, xiulets, etc. Després, digau-los que segueixin la pulsació de diferents peces musicals utilitzant la percussió corporal, pregunteu-los quin estat d'ànim els provoquen i si creuen que aquest estat pot estar associat d'alguna manera amb la pulsació.

Finalment, recordau als alumnes el joc: *La gallina ponicana* (veure cançó als annexos: annex 2). Explicau als alumnes que un d'ells estirà al centre i els altres asseguts en rotllana i amb les cames estirades cap al centre cantant la cançó. Mentre canten l'alumne que està al mig va tocant les cames seguint la pulsació. Aquell alumne a qui es toqui la cama al final de la cançó haurà d'amargar-la. Es continua jugant fins que només queda una cama dins la rotllana.

Mitjançant aquesta proposta, els alumnes seran conscients de la importància de la presència de la música en les seves vides. És important que els alumnes entenguin el concepte de pulsació i el puguin relacionar amb el batec del cor per després, més endavant, poder entendre que és el ritme. Els alumnes han de comprendre que la variació de la pulsació canvia el nostre estat d'ànim, ja que normalment una cançó ràpida, ens provoca alegria i una cançó lenta, ens provoca malenconia. Aquesta activitat ajuda als alumnes a interioritzar la pulsació de manera lúdica i entretinguda.

Proposta 6: Cops que fan música

Font: Adaptació del llibre *Vivace: Música 3 Primària*.

Objectiu: Crear acompanyaments rítmics.

Contingut: El ritme i el moviment.

Material: Cançó *Eram sam sam*, maraques, tambor, piano.

Explicació de l'activitat: Primer de tot, recordau als alumnes les figures musicals que coneixeu i la seva duració. Començau a repassar el ritme amb el següent joc. Els alumnes s'asseuen en rotllana i un comença a marcar un ritme a l'espatlla del company de la seva dreta copejant suaument. Aquest segon fa el mateix al company de la dreta, sense variar el ritme. Així continua el joc fins que torna a tocar a l'alumne que ha començat. Indicau que el ritme no s'ha de distorsionar.

Després, treballau la percussió corporal amb la cançó *Eram sam sam* (veure cançó als annexos: annex 3). Dividiu els alumnes en dos grups. Primer, assignau a cada un dels grups dues percussions corporals i interpretau els ritmes sense música i separadament. A continuació, demanau als alumnes que interpretin de manera simultània els ritmes de la cançó. Una vegada, els alumnes han aconseguit coordinar-se de manera adequada. El mestre acompanyarà la cançó amb el piano mentre els alumnes acompanyaran la cançó amb els moviments abans esmentats.

Finalment, podeu acompanyar la cançó amb els instruments musicals rítmics construïts pels alumnes: les maraques i el tambor. Envers d'utilitzar el propi cos per picar el ritme que se us indicava, utilitzau els vostres instruments musicals.

Mitjançant aquesta activitat els alumnes repassaran les figures musicals que coneixen i practican diferents ritmes amb elles. La utilització del cos per marcar els ritmes és una bona

manera per després poder introduir els instruments musicals rítmics.

Proposta 7: Quin instrument sona?

Font: Adaptació del llibre *Música: 3 Primària*.

Objectiu: Discriminar auditivament el timbre de diferents instruments.

Contingut: El timbre.

Material: Esquema rítmic, maraques, tambor, triangle, pandereta, pandero, claus, picarols, etc.

Explicació de l'activitat: Introduïu el timbre començant a treballar per allò que està més aprop de l'alumnat per després poder anar a la part més llunyana. Per això, començau a treballar amb el timbre de la pròpia veu. Demanau als alumnes que tanquin els ulls. Si cal, podeu apagar els llums de l'aula. Passau per la classe i tocau lleugerament el cap d'un alumne. Aquest haurà de repetir la frase "El meu timbre és particular" de la manera més neutra possible. Després, enceneu els llums i demanau-los que endevinin qui ha estat el intèrpret. Repetiu el joc diverses vegades. Per acabar, recordau als alumnes que, igual que passa amb els instruments, totes les persones tenim un timbre de veu diferent.

Seguidament, distribuïu els alumnes en diferents grups. Assignau a cada grup els instruments musicals construïts pels mateixos alumnes i alguns altres instruments de percussió (triangle, picarols, claus, maraques, pandero, tambor, etc.). El mestre ha de disposar dels mateixos instruments que heu repartit als alumnes. Seguidament, el mestre s'ha de situar a un lloc on els alumnes no el vegin, ha de fer sonar un instrument i els alumnes han de distingir quin instrument sona. Quan identifiquin l'instrument que tenen assignat l'hauran de fer sonar. Després, provau amb una sèrie de dos o tres instruments, per exemple, maraques, tambor i triangle. Finalment, dividiu la classe en dos grups i animau els alumnes a interpretar amb aquests instruments uns esquemes rítmics (veure els esquemes als annexos: annex: 4).

Assignau a cada grup un esquema. Demanau que interpretin primer cada grup l'esquema que li correspon, i després tots alhora. Podeu realitzar un joc d'endevinar: primer un grup toca un dels esquemes rítmics amb els instruments musicals, i l'altre grup ha d'endevinar la representació gràfica d'allò que estan tocant els alumnes compàs per compàs. Tot seguit, el grup que tocava passarà a ser aquell que ha d'endevinar allò que toquen els alumnes de l'altre grup.

Cal recordar als alumnes que la veu, juntament amb el cos, són els principals instruments que

tenim els éssers humans per expressar-nos i comunicar-nos. Per això, és fonamental tenir-ne cura de manera adequada. Amb aquesta proposta es vol fer entendre als alumnes que totes les persones i tots els instruments musicals tenen un timbre diferent però que potser hi ha semblances, com per exemple, amb la pandereta i els plats. Els alumnes han d'aprendre a discriminar auditivament el timbre dels diferents instruments i saber distingir aquells que han produït el so.

Proposta 8: Els matisos d'intensitat

Font: Adaptació del llibre *Música: 3 Primària*.

Objectius: Recordar i reconèixer els matisos d'intensitat, i aprendre el terme *mezzoforte*; acompanyar peces musicals amb instruments de percussió.

Contingut: La intensitat.

Material: Instruments construïts, panderos, triangles, picarols i bastons de percussió.

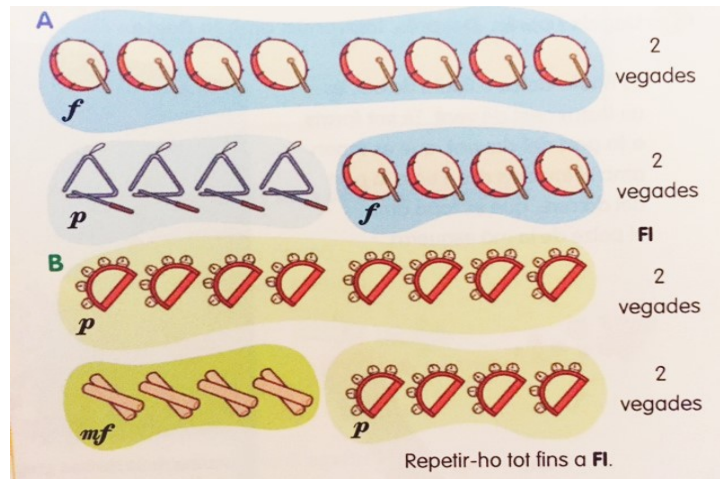
Explicació de l'activitat: Primer de tot, amb instruments de percussió feu discriminacions de sons forts i fluixos. Tocau els sons i digau si el so és fort o fluix. Després, continuau tocant sons i demanau els alumnes com és cada so que tocau. A continuació, repartiu als alumnes els instruments construïts per ells mateixos i deixau que reproduïxin sons forts i fluixos lliurament. Després, feieu una demostració tots junts, és a dir, un darrera l'altre tocau un so fort o un so fluix i digau en veu alta: és fort o és fluix quan l'hàgiu tocat.

Una vegada, els alumnes han interioritzat els conceptes, feu una discriminació de forma corporal. Tocau mentre caminau per l'aula i els alumnes s'han de moure caminant de puntetes si el so és *piano*, caminant normal si el so és *mezzoforte* i caminant picant fort a terra amb els peus si el so és *forte*.

Finalment, dividiu els alumnes en quatre grups i repartiu a cadascun: panderos, triangles, bastons de percussió i picarols, respectivament. Treballau la interpretació següent separadament i sense música d'aquesta manera:

- Panderos: tres negres, la primera accentuada indicant el compàs.
- Triangles: una negra i dos silencis de negra, tocant només en la primera pulsació de cada compàs.
- Picarols: blanca amb puntet, mantenint els cascavells en un trèmolo per allargar-ne la durada.

- Bastons de percussió: tres negres, la primera accentuada indicant el compàs.

Cal recordar als alumnes que la intensitat és una qualitat que indica la força amb què es produeix el so. Amb aquesta proposta podem fer veure als alumnes les diferents intensitats en que es pot produir un so, i també, comentar què passa quan els sons tenen tanta intensitat que aquests es converteixen en sorolls i, per tant, en contaminació acústica.

Proposta 9: La durada del so

Font: Adaptació del llibre *Vivace: Música 3 Primària*.

Objectius: Apreciar la duració del so dels instruments rítmics.

Continguts: La durada.

Material: Plats, caixa xinesa, pandereta, maraques, etc.

Explicació de l'activitat: Primer de tot, abans de repassar el concepte de durada a partir del moviment, ensenyau als alumnes dos instruments diferents on s'apreciïn molt bé les diferències en la duració del so, si feis sonar uns plats, el so dura més que si feis sonar una caixa xinesa. El joc consisteix en tocar diferents sons amb els instruments de percussió i mentre existeixi el so, els alumnes s'han de desplaçar per la classe i quan deixa de sonar s'han d'aturar. Podeu fer-ho experimentant amb el vostre cos caminant o fent passes curtes (com les d'un ànec) o llargues (com els d'un gegant). També, ho podeu fer amb les mans juntes i separades i anau separant les mans segons el que dura el so. Els alumnes tendran les mans juntes i al sonar un instrument les aniran separant mentre duri el so. Cal associar la duració

del sons amb la veu perquè els alumnes entenguin millor la seva duració. Podreu observar amb quan toqueu els plats les mans dels alumnes estaran molt separades, en canvi, quan toqueu la caixa xinesa estaran pràcticament juntes.

Finalment, distribuïu els alumnes en cinc grups i repartiu a cada grup: pals, triangles, caixes xineses, panderetes i tambors. Practicau amb els alumnes els esquemes rítmics que els pertany segons l'instrument que tenen (veure els esquemes rítmics als annexos: annex 5). Convidau-los a interpretar l'esquema un per un, cada grup l'esquema que li correspon, i posteriorment tots els grups alhora. Després, canviau els instruments entre els grups, d'aquesta manera tots els grups podran tocar tots els instruments i els diferents esquemes rítmics que hi ha.

Podeu tornar-ho a fer canviant alguns dels instruments musicals. Per exemple, podeu canviar el triangle per un metalòfon perquè produeix sons més llargs i el pals per un xilòfon perquè produeix són més curts.

Els alumnes han d'entendre les diferències de duració del so que poden tenir els instruments musicals de percussió. Podran practicar i experimentar amb aquests instruments les diferents durades que coneixen i les relacionaran amb les figures musicals que coneixen.

• 5.2.3 Propostes per instruments melòdics

Proposta 10: La flauta dolça i la flauta de Pan

Font: Pròpia.

Objectius: Conèixer i identificar visualment instruments melòdics. Construir una flauta dolça i una flauta de Pan.

Contingut: Construcció pròpia d'instruments: la flauta dolça i la flauta de Pan.

Material per construir:

- La flauta dolça: tub de cartró llarg i estret, pintura marró, pinzell, punxó, llapis, retolador negre i tisoires.

- La flauta de Pan: set canyes, una serra d'arc, una llima, dues cintes de pell i adorns.

Explicació de l'activitat: Intentau que els alumnes esbrinin que són els instruments melòdics a partir del seu nom i així obtindreu els coneixements previs de l'alumnat. Animau-los a observar detingudament fotografies en les quals apareixen diversos instruments melòdics. Explicau-los la seva definició i demanau-los alguns exemples més. Posau algun vídeo reproduint els sons d'aquests instruments per separat i preguntau als alumnes que després els

identifiquin. Després intentau que ells us diguin algunes de les característiques que han pogut observar en les fotografies i els vídeos. Demanau als alumnes quins instruments d'aquests tenen a l'aula de música i si creuen que podeu construir alguns d'aquests. Facilitau-los el material reciclat necessari i procediu a la seva elaboració.

El procés a seguir per a la construcció d'aquests instruments musicals són.

- Flauta dolça: Primer de tot, marcau en el tub de cartró els forats que té una flauta. Després, punxau amb el punxó sobre les marques fetes amb el retolador. A continuació, pintau la flauta amb pintura marró i deixau-la assecar.

- Flauta de Pan: En primer lloc, tallau set trossos de canya de longituds diferents. Després, haureu d'anar provant i pulint perquè soni bé. A continuació, llimau la boca de cada canya i col·locau a una devora de l'altra, en ordre ascendent o descendent, i les lligau amb les cintes de pell o amb les cordes. Per últim, podeu afegir adorns, lligant a la corda plomes, etc.

Cada alumne construirà el seu instrument musical, el mestre farà de guia i de suport pels alumnes, per tant, els ajudarà si és necessari. Una vegada construïts, explicaran per escrit en una fitxa el procés de construcció de l'instrument: el seu nom, el material utilitzat, la forma,

les possibilitats sonores i família instrumental a la que pertanyen (veure la fitxa als annexos: annex 1). Després, dividiu els alumnes en petits grups. Explicau a cada grup com es toquen aquests instruments i feu-los una demostració. Deixau-los una mica de temps per improvisar una senzilla melodia per a la resta dels alumnes.

Finalment, fareu una exposició de tots els objectes sonors i instruments construïts per l'alumnat. Posareu al costat de cada instrument musical la fitxa elaborada pels alumnes que mostrarà als visitants les característiques d'aquests.

Conèixer els instruments melòdics construint-los és una bona manera d'aprendre'ls. Els alumnes podran explorar les diferents possibilitats sonores de l'instrument que han construït i aprendran les diferents tècniques per tocar-lo.

Proposta 11: Figures i silencis

Font: Adaptació del llibre *Música: 3 Primària*.

Objectiu: Recordar la grafia convencional de les figures i els silencis coneguts.

Continguts: La negra, la corxera i els seus silencis.

Material: Fitxa amb les figures musicals, cançó *Galop* i flauta de Pan.

Explicació de l'activitat: Mostra als alumnes una partitura on hi apareguin diferents figures musicals i demanau als alumnes que assenyalin en ella amb el dit les figures i els silencis que surten al següent requadre:

NOM	FIGURA	SILENCI	DURADA
negra			un temps
corxera			mig temps

Després, repassau les figures musicals i expliqueu-los la grafia del silenci de corxera, posant l'accent en el fet que correspon a la durada d'una corxera en solitari, no a la d'una parella de corxeres. Recordau als alumnes les figures musicals i les seves parts: cap, plica, ganxo.

Pregunteu-los quina part només surt a la corxera i no a la negra. Seguidament, explicau-los com s'escriuen les corxeres quan van en parella i quina és la seva durada.

A continuació, repartiu la flautes de Pan construïdes pels alumnes. Explicau-los que per fer sonar cada nota cal bufar en un tub diferent. Repassau junts amb les flautes de Pan les notes musicals. Digau als alumnes que han de fer sonar bé l'instrument, però això cal bufar amb la intensitat que toca, ni molt fort, ni molt fluix. Practicau el ritme i la digitació de les notes que apareixen a la partitura *Galop* (veure la partitura als annexos: annex 6) tants cops com calgui. Una vegada, saben tocar les notes musicals procediu a explicar que han d'aprendre la cançó compàs per compàs. Practicau tots junts els diferents compassos i per acabar tocau la cançó sencera.

Aquesta proposta servirà per veure les destreses que tenen els alumnes per tocar un instrument musical nou i construït per ells. Els ajudarà a conèixer i practicar les notes musicals d'un instrument nou, així com tenir cura de la coordinació amb els altres companys per poder tocar la cançó tots alhora.

Proposta 12: La figura de dos temps

Font: Adaptació del llibre *Música: 3 Primària i Vivace: Música 3 Primària*.

Objectius: Recordar la grafia convencional de les figures i els silencis coneguts. Conèixer una nova figura musical i el seu silenci: blanca i silenci de blanca.

Continguts: La blanca i el seu silenci.

Material: La cançó *La puça i el gat*, pandero, bastos de percussió, xilòfon i una fitxa.

Explicació de l'activitat: Recordau als alumnes el valor numèric de la negra i la corxera i els seus respectius silencis. També, repassa com s'anomenen aquestes figures en el sistema de Kodaly (negra: ta, corxeres: ti-ti, i silencis de negra: sss i silenci de corxera: ss). Després presentau-los la nova figura: la blanca i el seu silenci i la forma d'anomenar-les en llenguatge Kodaly: to i ssss. Explicau-los que una blanca equival a dues negres. Reforçau aquestes figures i silencis amb esquemes rítmics (veure als annexos: annex 7). Feu-los primer una demostració i que ells ho repetesquin. Després, practicau tots junts aquests ritmes. A continuació, presentau als alumnes la cançó *La puça i el gat* (veure cançó als annexos: annex: 8) perquè els alumnes es familiaritzin amb la seva melodia i amb la lletra. Cantau amb ells la melodia principal amb la lletra proposada i amb el nom de les notes. Després, incorporeu

l'acompanyament de la flauta i el xilòfon.

Finalment, proposau als alumnes un joc anomenat, el detectiu musical. Demanau als alumnes que resolguin uns enigmes i completin una fitxa (veure fitxa als annexos: annex 9). Obtindreu la definició de la nova figura musical: la blanca i el silenci de blanca. Podeu ajudar als alumnes que tinguin dificultats per resoldre algun enigma donant-los més pistes. Per exemple:

Pista 1. Què tenen en comú la sal i la neu?

Pista 2. Quina paraula es repeteix en el diàleg?

Pista 3. Escoltau la música i acompanyau-la fent mamballetes.

Aquesta proposta és adequada tant per repassar les notes musicals com les figures musicals. També, amb la introducció dels instruments musicals repassam la duració de les figures musicals que hi apareixen. El joc afavoreix la capacitat mental dels alumnes, fent-los pensar i gaudir analitzant les pistes per trobar els conceptes musicals amagats.

Proposta 13: Toquem

Font: Adaptació de *Música 3 Primària*.

Objectius: Repassar les notes musicals i conèixer dues notes musicals: do' i re'. Aconseguir que es familiaritzin amb la flauta dolça.

Contingut: Les notes musicals.

Material: Flauta dolça, piano, cinta adhesiva, cançó *El cucut*.

Explicació de l'activitat: Primer de tot, repassau amb els alumnes les notes musicals. Animau els alumnes a observar la representació de les notes do' i re'. Demanau-los que les comparin amb aquelles que ja coneixien: do, re, mi, fa, sol, la i si. Entonau amb l'ajut de la flauta les notes anteriors, i feu que piquin les mans quan soni un do' i que piquin al terra amb el peu si sona un re'. Després, repassau-les un altre cop per a comparar-les una per una.

A continuació, procediu a realitzar un joc, el joc de les notes saltadores. Dibuixau a un pentagrama al terra amb cinta adhesiva deixant prou espai entre una línia i una altra. Tot seguit, demanau als alumnes que es col·loquin en una filera d'un en un. Explicau-los que quan digueu en veu alta el nom d'una nota, hauran de saltar i situar-se a la línia o a l'espai corresponent.

Després, de repassar les notes sol, la, si, do' i re' amb la seva fononímia, recordau la posició dels dits a la flauta dolça per tocar les notes i practicaeu amb els alumnes la seva digitació amb

la flauta dolça tants cops com calgui. Recordau als alumnes els consells per tenir una posició adequada (esquena recta, colzes lleugerament separats del cos, etc.). Explicau'ls que tocaran la cançó popular alemanya titulada *El cucut* (veure la partitura en els annexos: annex 10), en la qual treballaran les cinc notes. Convida'ls a llegir la partitura melòdicament i rítmicament, fins que tots la facin prou bé. Demanau als alumnes que es col·loquin l'embocadura de la flauta damunt la barbata per evitar d'emetre sons, i que imitin la posició dels dits del mestre. Interpretau la cançó amb la flauta compàs a compàs i fes que els alumnes t'imitin. Practicau tots junts la cançó, quan ja toquin la cançó sense dificultats, podeu acompanyar-los amb el piano.

Aquesta proposta ajudarà als alumnes a reforçar les notes musicals i la manera de tocar un instrument tan important com la flauta dolça. Ajudarà als alumnes a repassar les figures musicals com els silencis, el pentagrama i la clau de sol.

Proposta 14: Passaparaula musical

Font: Pròpia.

Objectiu: Reforçar els coneixements musicals i la pràctica dels instruments musicals.

Continguts: Diferents conceptes musicals com: les notes musicals, les figures musicals, els instruments musicals, etc.

Material: Pissarra digital, fitxa amb l'abecedari i instruments musicals (també els construïts pels alumnes).

Explicació de l'activitat: Primer de tot, repassau junts els diferents conceptes musicals que heu vist, com per exemple, les notes, les figures musicals, el ritme, la pulsació, els instruments musicals, etc. Una vegada teniu el repàs fet, dividiu els alumnes de la classe en dos equips: equip A i equip B. S'alternen els dos equips contestant a cada torn la pregunta que apareix a la pissarra digital. Llegiu les preguntes que apareixen en veu alta. L'equip inicia el joc pitjant sobre la primera lletra de l'abecedari. Si contesta la pregunta haurà guanyat 10 punts, en canvi, si no sap la resposta, s'absté dient en veu alta: passaparaula. La pregunta passarà a l'equip contrari que si la contesta bé, sumarà 5 punts. Si pel contrari contesta la resposta i no l'acerta, se li penalitzarà restant 10 punts dels acumulats fins llavors i seguiran dos torns seguits per a l'equip contrari. Els alumnes han d'anar contestant les preguntes amb les lletres corresponents, poden ses paraules que comencin per aquella lletra o que solament la incloguin. També, poden

anar contestant una pregunta cada alumne, però la resposta la poden comentar amb els membres del seu equip.

Facilitau a cada grup una fotografia amb un abecedari com aquesta, així podran marcar les lletres que ja han respost. Possibles preguntes:

- A: Quina qualitat del so indica si aquest és agut o greu?
- B: Quina figura musical té major durada: la blanca o la negra?
- C: Com s'anomena el símbol musical que indica la posició de la nota sol?
- D: Toca amb el teus instruments les notes: sol, la i si.
- E: Com s'anomena la forma musical que consisteix en la repetició d'un fragment?
- F: Quin d'aquests instruments no és de corda: la flauta, la viola o el violoncel?. Toca amb aquest les notes: sol, la i si.

Aquesta proposta és adequada pels alumnes d'aquesta edat, ja que treballar en equip els motiva més i fa que s'animin. Afavoreix la cooperació perquè en tot moment s'han d'ajudar i posar d'acord per respondre correctament. També, repassau la pràctica dels instruments musicals creats per ells mateixos així com els diferents conceptes estudiats.

Proposta 15: El dau musical

Font: Pròpia.

Objectius: Repassar diferents conceptes musicals del curs.

Continguts: Llenguatge musical, dansa, veu i instruments musicals.

Material: Pissarra digital, un dau, fulls, llapis i instruments musicals.

Explicació de l'activitat: Dividiu els alumnes en quatre grups i donau un dau a cada grup. Tots els equips han de llançar el dau i començarà l'equip que tregui el nombre més alt. Mostrau-los

la següent taula perquè una vegada comença el joc s'han de fixar amb el nombre que treuen. Segons el nombre del dau hauran de fer les següents accions:

Número 1	Dibuixar
Número 2	Cantar
Número 3	Ballar
Número 4	Respon
Número 5	Imitar sons
Número 6	Tocar

Número 1: Els alumnes hauran de dibuixar diferents elements del llenguatge musical. Per exemple: notes, figures, compassos, etc.

Número 2: Els alumnes hauran de posar-se d'acord amb els membres del grup i cantar una cançó. Potser una cançó de les que han après al llarg del curs.

Número 3: Els alumnes hauran de ballar durant uns segons davant la resta de classe. Podeu posar algunes de les danses que han après o qualsevol música i que es moguin lliurement.

Número 4: Els alumnes hauran de respondre correctament les preguntes que els demanau o que els demanin els alumnes dels altres grups.

Número 5: Els alumnes hauran d'imitar amb gestos i sons qualsevol objecte, animal, professió, etc. que els indiquen. Els altres alumnes hauran d'endevinar de què es tracta.

Número 6: Els alumnes hauran de tocar amb diferents instruments melòdics les notes que els indiquen.

Es seguirà sempre el mateix ordre. Cada acció correcta es valorarà amb un punt, anotau a la pissarra digital els punts de cada equip. Finalment, guanyarà l'equip que té més punts.

Reforçar i repassar els conceptes musicals de tot el curs amb un joc entretingut és la millor de les opcions. Els alumnes treballaran en grup i s'ajudaran entre ells afavorint així les relacions personals entre ells, i compartint diferents opinions i coneixements musicals.

- **5.2.4 Propostes per instruments harmònics**

Proposta 16: La guitarra

Font: Pròpia.

Objectius: Conèixer i identificar visualment instruments harmònics. Construir una guitarra.

Contingut: Construcció pròpia d'un instrument: la guitarra.

Material per construir: caixa de cartró o ampolla grossa de suavitzant o similars, elàstics, tisores i xinxetes.

Explicació de l'activitat: Intentau que els alumnes esbrinin que són els instruments harmònics a partir del seu nom i així obtindreu els coneixements previs de l'alumnat. Convidau-los a observar detingudament fotografies en les quals apareixen diversos instruments harmònics. Explicau-los la seva definició, donau-los un parell d'exemples si és necessari i deixau que ells us en diguin un parell. Posau algun vídeo reproduint els sons d'aquests instruments per separat i preguntau als alumnes que els identifiquin. Després intentau que ells us diguin algunes de les característiques que han pogut observar en les fotografies i els vídeos. Demanau als alumnes quins instruments d'aquests tenen a l'aula de música i si creuen que poden construir alguns d'aquests. Facilitau els material necessari i procediu a la seva elaboració.

El procés a seguir per a la construcció d'aquest instrument musical són.

- Guitarra són: Primer de tot, fareu un forat en forma de cercle a la caixa o a l'ampolla. Després, col·locareu els elàstics un devora l'altre i d'una banda a l'altre de la caixa o de l'ampolla passant pel forat realitzat prèviament, simulant les cordes de la guitarra, i finalment les subjectareu amb les xinxetes. Seguidament, cada alumne la podrà decorar com vulgui.

Cada alumne construirà el seu instrument musical, el mestre farà de guia i de suport pels alumnes, per tant, els ajudarà si és necessari. Una vegada construïts, explicaran per escrit en

una fitxa el procés de construcció de l'instrument: el seu nom, el material utilitzat, la forma, el tamany, les possibilitats sonores i família instrumental a la que pertanyen (veure la fitxa als annexos: annex 1). Després, dividiu els alumnes en petits grups. Explicau a cada grup com es toquen aquests instruments i feu-los una demostració. Deixau-los una mica de temps per improvisar una cançó senzilla per a la resta dels alumnes.

Finalment, fareu una exposició de tots els objectes sonors i instruments construïts per l'alumnat. Posareu al costat de cada instrument musical la fitxa elaborada pels alumnes que mostrarà als visitants les característiques d'aquests.

Aquesta activitat ajudarà als alumnes a conèixer diferents instruments harmònics. També, podran explorar les diferents possibilitats sonores de l'instrument que han construït i aprendran les diferents tècniques per tocar-lo. A través de l'experimentació podran conèixer millor i practicar l'instrument que han construït.

Proposta 17: Memory musical

Font: Adaptació del llibre *Vivace: Música 3 Primària*.

Objectiu: Repassar i reforçar la qualitat del so: l'altura.

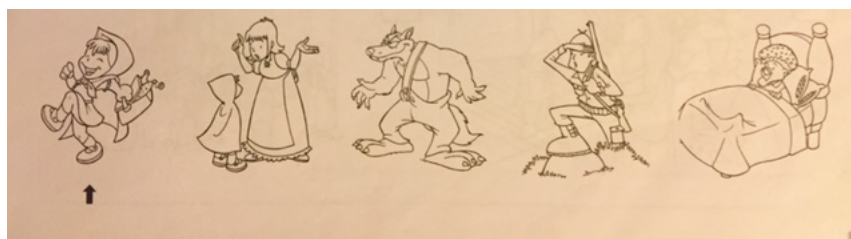
Contingut: L'altura.

Material: Pissarra digital, targetes amb animals i instruments musicals, metal·lòfon, triangle,

Explicació de l'activitat: Primer de tot, repassau els conceptes d'agut i greu amb la cançó *El senyor greu i el senyor agut*: <https://www.youtube.com/watch?v=IK4YpVEASOs>. Després, col·locau els alumnes en tres files: fila u, els greus; fila dos, els mig-mig; fila tres, els aguts. Escolliu un alumne i digau-li que toqui un so greu del metalòfon, després un so agut i finalment, un so mig-mig. Els alumnes que estan a les files tancaran els ulls i hauran d'aixecar la mà si toca amb el seu so. Canviau de protagonista perquè tots els alumnes ho provin.

Després, repassau amb els alumnes els instruments musicals i posau-los diverses audicions de diferents instruments musicals: un fagot, una tuba, un contrabaix, un violí, una flauta travessera i un piccolo. Després de cada audició pregunteu als alumnes com creuen que sona aquell instrument. Feu reflexionar els alumnes sobre el que fa que el so d'uns instruments sigui més agut o més greu que el d'uns altres amb un exemple molt clar com la fuga (so agut) i el fagot (so greu). Seguidament, escoltau sons de la natura o dels animals (grill, xiulet del vent, passes d'un elefant, etc.), classifiqueu-los en agut, per exemple un grill i greu, per

exemple un elefant, i relacionau-los amb els instruments. A continuació, jugau al joc de Memory. Tindreu una sèrie de targetes amb diferents animals i instruments musicals dibuixats. Quan aixequeu les targetes sonarà el seu so. Associaue els sons dels animals amb els sons dels instruments musicals que més si assemblen. Per exemple: elefant – contrabaix; grill violí. Per acabar, convidau als alumnes a imaginar les veus dels personatges de les següents il·lustracions i a classificar-les en greus, mitjanes i agudes.

Amb aquesta proposta els alumnes repassaran i reforçaran les qualitats del so, més concretament, l'altura. Podran identificar els sons aguts i greus de la natura així com també dels instruments musicals.

Proposta 18: Una mosca volava per la llum

Font: Pròpia.

Objectiu: Interpretar els sons forts i els sons fluixos.

Contingut: Intensitat.

Material: Cançó *Una mosca volava per la llum*, guitarra i xilòfon.

Explicació de l'activitat: Presentau als alumnes la cançó *Una mosca volava per la llum*, una cançó que enganxa molts als infants. Proposau la versió que fa Joan Miquel Oliver en el disc "Musiquetes per a la Bressola" (veure la lletra als annexos: annex 11). Cantau sencera la cançó acompanyada amb la guitarra, mentre els alumnes escolten. Després, tornau-la a repetir més lentament, vers per vers, perquè tots els alumnes l'entenguin i la cantin. Seguidament, cantau-la tots junts. El joc de la cançó consisteix en utilitzar només una vocal per cantar tota la lletra.

- Si cantau amb la A o la E, haureu de cantar fort.
- Si cantau amb la O, la U o la I, haureu de cantar fluix.

Anireu dient als alumnes amb quina vocal s'ha de cantar. També, podeu acompanyar als

alumnes cap al fort o el flux amb la intensitat de la guitarra.

Després, jugueu a una variació del joc de “calent/fred” anomenada joc “fort/suau” que s'utilitza per a donar pistes i orientar a un altre en la recerca d'algun objecte.

Li demanau a un alumne que surti de la classe durant uns segons i amagau un instrument harmònic. A continuació, feu-lo entrar i li donau temps perquè el trobi, al mateix temps es toca amb el xilòfon una melodia. Tocau fort si està aprop o suau si està lluny de l'objecte amagat.

Amb aquesta proposta cal que tengueu en compte el cantar fort, heu d'ajudar-los a moderar la potencia de la veu i fer-los veure que es pot cantar fort sense cridar. És molt important pel seu futur cuidar la veu. Jugar el joc fort/suau ajuda a interioritzar millor aquest concepte i al mateix temps estar pendent de trobar l'instrument harmònic amagat.

Proposta 19: El tempo

Font: Adaptació del llibre *Música-4: Educació Primària*.

Objectiu: Treballar el tempo en una peça musical.

Contingut: La velocitat.

Material: Pissarra digital i guitarra.

Explicació de l'activitat: Introduïu el concepte del tempo amb la realització d'un joc. Comentau als alumnes que hauran de fer tres tipus de moviments diferents. Posau-los cançons i els alumnes aniran movent-se per l'espai i adaptant els seus moviments a la velocitat de la peça musical.

- Si la velocitat és lenta, els alumnes realitzaran moviments lentament pel sòl (arrossegat-se).
- Si la velocitat és mitjana, els alumnes realitzaran moviments sobre el sòl (rodar).
- Si la velocitat és ràpida, els alumnes realitzaran moviments en l'aire (saltar, aixecar les mans, etc.).

A continuació, dividiu els alumnes en dos grups. Els alumnes d'un grup tocaran la guitarra construïda per ells mateixos i l'altre grup es mourà segons la velocitat de la cançó. Després, ho faran al revés. D'aquesta manera tots els alumnes tocaran l'instrument construït per ells mateixos, la seva guitarra.

Finalment, jugau al joc d'instruments encadenats, cal cantar cada paraula i l'alumne que hagi

de continuar amb l'instrument següent haurà d'enllaçar l'última síl·laba i l'entonació amb què es va acabar.

La introducció de la velocitat és un concepte que es pot introduir als alumnes mitjançant jocs actius. Improvisar temes musicals amb els seus propis instruments musicals afavorirà el seu aprenentatge i les ganes de viure la música.

Proposta 20: Marató de preguntes musicals

Font: Adaptació del llibre *Vivace: Música 3 Primària*.

Objectiu: Respondre correctament les preguntes de les targetes.

Continguts: Les notes musicals, els instruments musicals i el llenguatge musical.

Material: Pissarra digital, targetes, bosses i instruments musicals.

Explicació de l'activitat: Dispondreu de diverses targetes amb preguntes relacionades amb la música i amb els instruments musicals. Dividiu els alumnes en quatre grups i repartiu el mateix nombre de targetes a cada un. Seguidament, mesclau les targetes de cada grup dins una bossa diferent. Tirau un dau i l'equip que tregui la puntuació més alta començarà a jugar. Aquest equip agafarà sense mirar una de les targetes de dins la seva bossa i llegirà la pregunta corresponent. Si l'equip respon correctament la pregunta, torna agafar una altra targeta i torna a respondre. Si no la respon correctament, el torn passa a l'equip de la seva esquerra. Màxim dues preguntes seguides el mateix equip. El mestre anirà notant els punts de cada equip a la pissarra digital, aquests punts seran el nombre de preguntes contestades correctament.

Algunes possibles preguntes serien:

- Quina qualitat del so ens indica si aquest és fort o suau?
- A quantes figures negres equival una figura blanca?
- Com s'anomenen, per ordre, les notes de l'escala musical?
- Com cal tenir els colzes per a tocar la flauta, separats del cos o enganxats al cos? Fes una demostració.
- Toca les per ordre les notes de l'escala musical amb el xilòfon.
- Què és un acord? Toquen un amb la flauta.

Aquest joc, ajuda els alumnes a fer un repàs de tot el que saben i a comprovar que han assolit els objectius que ens hem proposat. També, és una forma lúdica de recordar com tocam els

instruments musicals i algunes característiques d'aquests.

6. CONCLUSIONS

La realització d'aquest treball ha estat una experiència molt enriquidora en tots els seus aspectes perquè m'ha aportat nous coneixements sobre la creativitat i l'aprenentatge musical a l'aula. Sempre he pensat que la música és una àrea essencial per l'educació dels més petits i pel seu desenvolupament, d'aquí que decidís escollir aquesta temàtica. El treball ha estat molt positiu, ja que no només he aconseguit els objectius que m'havia proposat sinó que, en el seu desenvolupament, també he pogut aprendre i recordar alguns aspectes de la música que tenia quasi oblidats.

A partir de l'objectiu principal s'ha elaborat un banc de recursos didàctics per ensenyar conceptes musicals utilitzant la música, més concretament, els instruments musicals. Les activitats s'han estructurat en quatre apartats. En primer lloc, el que introdueix els instruments musicals i els altres tres que treballen la seva classificació: rítmics, melòdics i harmònics. Amb la realització d'aquestes propostes els alumnes s'interessaran més per la música i es mostraran més entusiasmats, ja que conèixer, construir i treballar els instruments musicals és atractiu per a ells. A més a més, podran interactuar i cooperar més entre ells, ja que s'hauran d'organitzar per tocar al mateix temps una peça musical, s'hauran de posar d'acord i crear una complicitat entre ells per cantar i tocar. D'aquesta manera els alumnes no tan sols aprenen, sinó que es diverteixen, juguen, i sobretot experimenten. En aquest sentit la música afavorirà les relacions socials dels alumnes i el treball cooperatiu.

L'educació musical és un dels pilars fonamentals pel desenvolupament integral dels alumnes. De fet, l'aprenentatge musical creatiu consisteix en que els alumnes escoltin, cantin, inventin, experimentin, toquin instruments i ballin. Tot això s'aconsegueix a partir de les seves experiències, fomentant actituds de respecte, gaudint de les seves pròpies produccions i desenvolupant la capacitat de diàleg. Per aconseguir aquests objectius, cal que el docent motivi els alumnes, sàpiga els seus coneixements previs, s'adapti i consideri les necessitats i circumstàncies per afavorir l'activitat creativa.

La música ha evolucionat molt al llarg dels anys i la seva història justifica la seva importància a la vida actual. En el transcurs del temps, segons les èpoques, anava canviant i creixent. Ha

experimentat diferents formes sonores amb diferents instruments i han existit importants músics i compositors. A més, ha aconseguit que moltes persones gaudeixin amb ella.

Pel que fa a les propostes presentades crec que poden ser de gran ajuda per altres docents. No obstant, el fet de no haver-les pogudes posar en pràctica pot limitar la seva eficàcia i adequació.

Un altra limitació seria que les propostes estan destinades al tercer curs d'educació primària. Per tant, de cara a futur treballs caldria ampliar propostes destinades a altres cursos.

És necessari dir que totes les propostes compleixen els objectius i els continguts plantejats a l'àrea d'educació musical a l'educació primària en el currículum oficial de les Illes Balears. Des del meu punt de vista, l'àrea de música és imprescindible en el currículum. És important que els nins i les nines aprenguin els seus coneixements fora de les metodologies tradicionals, és a dir, afavorint l'aplicació de nous recursos per fer que els alumnes desenvolupin la seva capacitat imaginativa i creativa. Sense dubte, qualsevol infant es sentirà més atret per un joc, un conte o una cançó que per un llibre.

Després d'haver realitzat aquest treball, puc considerar que la música és una gran eina que ajuda a treballar aspectes emocionals, expressius i creatius i, per aquest motiu, és un recurs que facilita la participació i motivació dels alumnes i que, consegüentment, promou les capacitats creatives.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Anònim. (1979). La educació musical. *Vida escolar*, 202, 2-17. Recuperat de <http://hdl.handle.net/11162/78519>
- Atance, J. (2006). *Vivace: Música 3 Primària*. Europa: Pearson.
- Balaguer, L. (2012). *Mestra musical: instruments reciclats*. [Missatge en un blog]. Recuperat de <http://mestramusical.blogspot.com.es/search/label/instruments%20reciclats>
- Brandí, A., Macià, P. (2012). *Música: 3 Primària*. Barcelona: Santillana.
- Cisa Camps, F. (-). *Instruments musicals*. [Missatge en un blog]. Recuperat de <https://francesccisa.wordpress.com/construccio-rapida-dinstruments/>
- Drew, H. (1993). *Mi primer libro de Música*. Barcelona: Ed. Molino.
- Figueroa Figueroa, F. (2003). La construcción de instrumentos en el aula de Música. *Revista de Psicodidáctica*, 15-16, 95-104.
- García y García de Castro, Luis (1967). Pedagogía y educación: datos para la historia. *Enseñanza media*, n.175; p 37-40: Madrid. Recuperat de: <http://hdl.handle.net/11162/73453>
- Giménez, M. (-). *Taller d'instruments musicals*. Recuperat de <http://www.xtec.cat/~mgimene4/instru.htm>
- Guerrero, F. (2014). *Historia de la música*. Recuperat de http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:S0cRjvp8dR8J:scholar.google.com/&hl=ca&as_sdt=0.5
- Jorquera Jaramillo, M.C. (2004). Métodos históricos o activos en educación musical. *Revista electrónica de LEEME (Lista Europea de Música en la Educación)*, 14(novembre), 1-55. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1049894>
- Montes Martín, M. (2007). Sonidos reciclados. *Revista digital práctica docente*, 6, abril-junio. Recuperat de <http://hdl.handle.net/11162/297>
- Moya Martínez, M. (2006). Por qué es imprescindible la educación musical. *Idea La Mancha: revista de educación de Castilla – La Mancha*. 3, 256-259. Recuperat de <http://hdl.handle.net/11162/20215>
- López Casanova, M. B. (2002). La política educativo musical en España durante la II República. *Música y educación. Revista Trimestral de Pedagogía Musical*, 50, 15-26.
- Palacios, F., Terré, L., i Holgado, L. R. (1990). *Artifugios e instrumentos para hacer música*. Madrid: Ediciones musicales.
- Payno, J. (2013). *De generadores: Vertedero Sonoro*. [Missatge en un blog]. Recuperat de <http://www.degeneradores.com/vertedero/>
- Riera, S. (2007). *Música-4: Educació Primària*. (1a ed.) Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- Sanuy, M. (1996). *Aula sonora: hacia una educación musical en primaria*. Madrid: Morata.
- Vaillancourt, G. (2009). *Música y musicoterapia: su importancia en el desarrollo infantil*. Madrid: Narcea.

8. ANNEXOS

8. 1 Annex 1. Proposta 4, Proposta 10 i Proposta 16

Fitxa: Construcció pròpia d'instruments musicals.

Nom de l'instrument musical:	
Fotografia:	
Material utilitzat:	
Família instrumental:	
És un instrument rítmic, melòdic o harmònic?	
Altres comentaris:	

8.2 Annex 2. Proposta 5

LA GALLINA PONICANA

a gallina ponicana
pon un ou cada setmana;
pon-n'hi un,
pon-n'hi dos
pon-n'hi tres,
pon-n'hi quatre,
pon-n'hi cinc,
pon-n'hi sis,
pon-n'hi set,
pon-n'hi vuit,
pon-n'hi nou,
pon-n'hi deu,
la gallina de la Seu
diu que amaguis aquest peu.

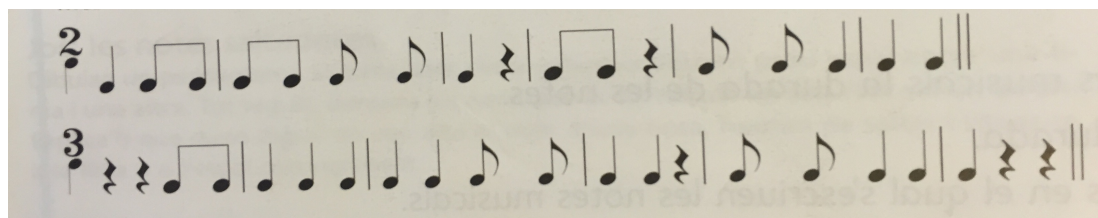
8.3 Annex 3. Proposta 6

Eram sam sam

The image shows a musical score for the song 'Eram sam sam'. It consists of three staves of music in G major (one sharp) and 4/4 time. The lyrics are written below the notes. There are two first endings marked with circled numbers 1 and 2. The first ending starts at the beginning of the first line and ends with a double bar line. The second ending starts at the beginning of the second line and ends with a double bar line. The lyrics are: E - ram sam sam, e - ram sam sa, cu - li cu - li cu - li cu - li cu - li_e - ram sam sa! E - ram sam sam, e - ram sam sa, cu - li cu - li cu - li cu - li cu - li_e - ram sam sa! A - ra - bit, a - ra - bit, cu - li cu - li cu - li cu - li_e - ram sam sa! A - ra - bit, a - ra - bit, cu - li cu - li cu - li cu - li_e - ram sam sa!

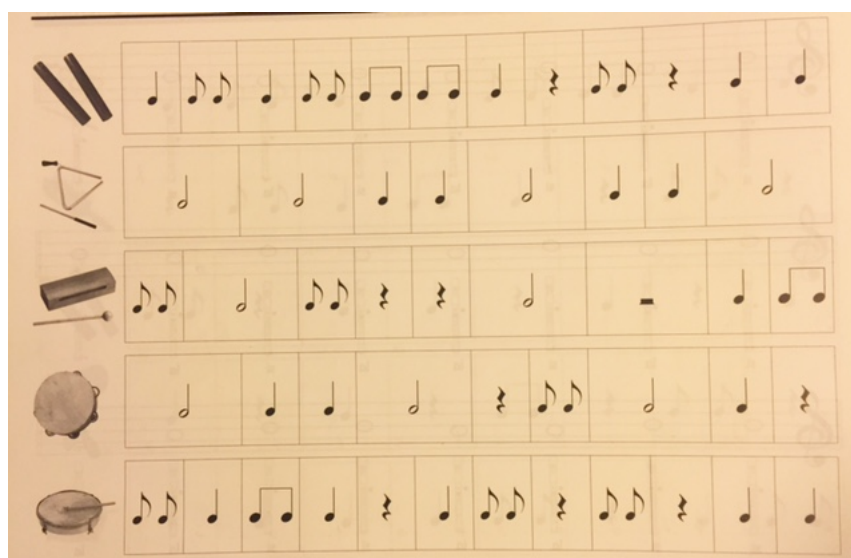
8.4. Annex 4. Proposta 7

ESQUEMA RÍTMIC

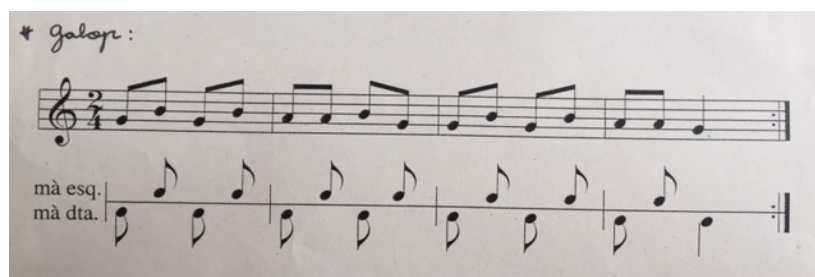

8.5 Annex 5. Proposta 9

ESQUEMA RÍTMIC

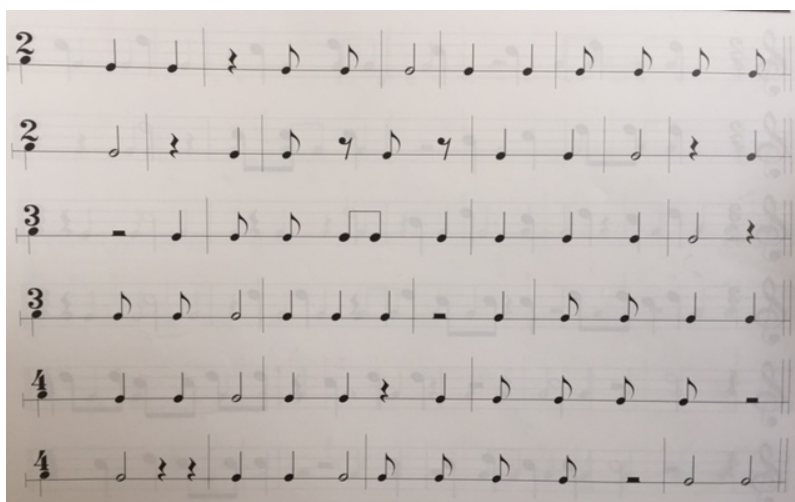

8.6 Annex 6. Proposta 11

8.7 Annex 7. Proposta 12

ESQUEMA RÍTMIC

8.8 Annex 8. Proposta 12

 # La puça i el gat :

U - na pu - ça_em - pre - nya_un gat
fent - li pes - si - go - lles din - tre del seu nas.

8.9 Annex 9. Proposta 12

Fitxa: EL DETECTIU MUSICAL

Analitza les pistes i completa la definició d'una nova figura musical.

Pista 1. La neu és i la sal també. I si estudies música, tu també ho has de saber.

Pista 2. Diàleg:

- És una “figura” de l’òpera, però no “figura” en el programa.
- Deu ser per la seva “figura” atrotinada; sembla una “figura” de pedaç.

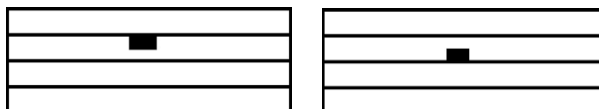
Pista 3. Descobreix el compàs

Pista 4. Dibuixa una negra però sense color.

Pista 5. Què se sent quan no sona res?

Pista 6. A quina línia s'escriu la nota si?

Pista 7. Si has resolt la pista 6, podràs triar el dibuix correcte.

- La _____ (Pista 1) és una _____ (Pista 2) musical que dura _____ (Pista 3) temps.
- La _____ (Pista 1) s'escriu així _____ (Pista 4).
- El _____ (Pista 5) de _____ (Pista 1) també dura _____ (Pista 3) temps.
- S'escriu al damunt de la _____ (Pista 6) línia del pentagrama, així: _____ (Pista 7).

8.10 Annex 10. Proposta 13

EL CUCUT (Popular alemana)

Vivace - 3r

8.11 Annex 11. Proposta 18

UNA MOSCA VOLAVA PER LA LLUM

Una mosca volava per la llum

i la llum se va apagar

i la pobre mosca
va quedar a les fosques
i la pobre mosca no va poder volar.

Ana masca valava par la llam
a la llam sa va apagar
a la pabra masca
va cadar a las fascas
a la pabra masca na va padar valar.

ene mesque veleve per le llem
e le llem se ve epeguer
e le pebre mesque
ve quedar e les fesques
e le pebre mesque ne ve peder veler.

Ini misqui vilivi pir li llim
i li llim si vi ipiguir
i li pibri misqui
vi quidir i lis fisquis
i li pibri misqui ni vi pidir vilir.

Ono mosco volovo por lo lllom
o lo llum so vo opogor
o lo pobro mosco
vo codor a los foscas
o lo pobro mosco no vo poder volar.

Unu muscu vuluvu pur lu llum
u lu llum su vu upugur
u lu pubru muscu

vu cudur u lus fuscus
u lu pubru muscu nu vu pudur vulur.

Una mosca volava per la llum
i la llum se va apagar
i la pobre mosca
va quedar a les fosques
i la pobre mosca no va poder volar.